

Ptičar.

(Povest. — Piše Basnigoj.)

IV.

Bлізу zatona je bilo solnce, ko se je vračal ded s polja Vile je nesel na ramenu, klobuk pa v rokah. Dedu je bilo rado vroče. Sam s seboj je govoril mož. Vsega ni bilo razumeti. Ali toliko je bilo gotovo, da se je pomenkoval o Tončku. Mislil je in mislil, kaj bi bilo dečka speljalo, da je opustil šolo. Tega kar ni hotel verjeti, da bi bil sam tako poreden. Sklenil je, da ga doma trdo prime in da mu bo moral Tonček vse povedati, kako in kaj da je bilo.

Ko pride domov, popraša mater po Tončku.

»Kaj ga ni bilo pri vas?« začudijo se mati. »Poglejte no, domov ga ni bilo nič iz šole. Mišlila sem, da je šel kar iz šole k vam. Zaprt menda ni tako dolgo.«

»Tako, tako«, mrmral je ded. »Domov ga ni, boji se in prav gotovo je še v logu.« Materi pa ni hotel ded takoj povedati, kje ga je zalotil. Zato je rekel: »Bo že prišel. Z otroki so kje v logu.«

Kmalu se je solnce skrilo za gore, in nebo se je pooblačilo. Ded je stal pred hišo in gledal oblake ter poslušal in poskušal, kak veter vleče. »Dež bo, in še prav kmalu.« Tako je modroval izkušeni ded. Nato je odrezal iz plota v grmu leskovo šibo, in nesoč jo na hrbtu, šel zamišljen proti logu. Tončka je šel iskat.

Ko je Tonček ušel od kovača, tekel je v log in tukaj sedel pod hrast. Silno mu je bilo hudo. Vest ga je vznemirjala, bal se je iti domov. Ali v logu ga je pa tudi počasi pričelo biti strah. Bal se je tudi hude ure. Kaj, če prične grometi! V šoli je slišal, da strela vleče na visoka drevesa, in on je stal v logu pod hrastom. Kesal se je in za trdno sklenil, da ne pogleda več Ceneta in da ne gre nikdar več za ptiči mesto v šolo. Vstal je izpod hrasta in se pomikal počasi proti domu.

Kar zagleda deda. Tedaj zajoka na ves glas in zopet bi bil pobegnil; toda strah in noč, to je vendarle še hujše, kakor šiba in kazen. Zato je šel k dedu in lepo prosil, naj ga nikar ne zatožijo očetu. Zakaj oče so bili pa mnogo bolj strogi in hudi kot ded. Marsikako malenkost je ded prikrl očetu in sam pokaznil Tončka. Toda danes je bil ded neizproslen. »Oče te bodo kaznovali, da boš pomnil, kdaj si tako naredil.«

Ko prideta domov, stal je pred hlevom Ulčar. Prišel je kupovat kobilico, katero so imeli oče na prodaj.

»No, sedaj pa še ta tukaj«, mislil si je Tonček, ko zagleda kupca. Ali vendar se je tolažil, češ, morda me bo pa še izgovoril pri očetu. Zato je šel v sobo in se tiho zmuzal k peči ter čakal, kaj bo. Ded se je pridružil tudi kupeu in pogajali so se dolgo, hvalili in grajali kobilico tako dolgo, da sta oče in Ulčar udarila in kobilica je bila prodana. Potem so šli v hišo, da malo posedé in se še kaj pomenijo.

Ko Ulčar zagleda Tončka, nagovori ga takoj prijazno: »Kaj ne, sedaj se ne bojiš več deda. Zakaj si zbežal od kovača, ko še ni bilo podkovano? Zaslužil bi bil še jeden krajcar. Tako pa ni nič, ker nisi bil stanovitен.«

Ko oče slišijo tako popraševanje, prično takoj poizvedovati, kdaj je bil pri kovaču in kako je prišel tje. Ulčar je povedal, kje ga je dobil, ded pa tudi, kar je vedel. Oče so takoj vzeli izpod trama šibo in ga hoteli strogo kaznovati. Ali branila sta oba — ded in Ulčar — ter zahtevala, da se poizve, kako je to bilo, da ni šel Tonček v šolo. Tonček je jokaje priznal, da je hotel iti s Cenetom gledat ograjene kobilarje. Ko so možje slišali Cenetovo ime, vedeli so naglo, pri čem da je. Cene je bil dobro poznan kot najporednejši deček cele soseske. Ded je pomajeval z glavo in resno omenjal: »Če se bo pa ž njim pajdašil, potem pa ne bo nič prida iz Tončka. Kratko in malo se mora narediti temu konec.«

»Glej, prišlo mi je prav na misel«, oglesi se Ulčar, »kako se boš najbolje odkrižal slabe družbe. Daj fanta v Korotan na menjo, pa bo vse pri kraju. Ni dolgo, kar mi je ponujal nekdo iz Ziljske doline dečka, da bi ga kje zamenil na Kranjskem. In glej, sedaj je prilika. V enem tednu grem v Beljak na semenj; tedaj vzamem Tončka s seboj, nazaj pa privedem Korošca.«

»To mi je pa prišlo po godu«, razveselé se oče. Večkrat sem že na to mislil, ali nisem dobil nobene prilike. »Naj gre od doma, da bo malo poskusil, kak je ptuji kruh.«

»Tako je«, pritrjuje Ulčar. »Pa tudi nemškega se bo naučil; gori v Korotanu imajo po šolah vse nemško. Za fanta bo pa sreča, če zna kaj drugzega, kot samo slovensko. Jaz sem bil tudi na menji in ti tudi, kaj ne?«

»Tudi! in nikoli nama ni bilo žal. Kar zna in poskusi, vsaka reč je boljša kot nič. Deček, ki ga privedeš s Koroškega, se bo tudi naučil slovenščine in še kaj drugzega, in tako bo za vse prav.«

»Za vse že ne bo prav«, omeni ded. »Jaz pravim, da je vedno boljše, če je doma. Mene niso dali nikamor, pa bom kmalu devetdeset let star in sem jih lahko preživel z božjo pomočjo, dasi nisem hodil nikoli v koroške šole. Tako mislim jaz, naredi pa, kakor hočeš.«

»Če nam ne bo všeč, saj lahko popravimo«, ugovarja dedu Ulčar. »Včasih je bilo še drugače. Sedaj mora vsak več znati!« »Saj je prav, če zna. Pa zato ni treba hoditi drugam. Saj so, naše šole tudi bolj učene, kot nekdam.«

Z dedom so tudi potegnili mati. Ali očetova beseda je morala obveljati. »Tonček mora poskusiti ptuji kruh, sicer ne bo nikoli prida.«

In za teden dnij je zares potoval Tonček z Ulčarjem v Korotan — pokušat ptuji kruh.

(Dalje prihodnjič.)

